

Geef de anarchist
een sigaret

Geef de anarchist een sigaret

de Bob Dylan aantekeningen
2015 - 2016

Tom Willems

Schrijver: Tom Willems
Coverfoto: 'mevrouw Tom'
ISBN: 9789402148886
© 2016, Tom Willems

Inleiding

Geef de anarchist een sigaret is mijn vijfde boek met aantekeningen over het luisteren naar en leven met de muziek van Bob Dylan. Toen ik in december 2010 begon met het schrijven van *de Bob Dylan aantekeningen* had ik niet kunnen bedenken dat ik in april 2016 nog steeds bijna dagelijks nieuwe aantekeningen aan deze snel groeiende serie zou toevoegen.

De verschillende aantekeningen kunnen zowel chronologisch als door elkaar gelezen worden. De lezer hoeft niet eerst de vier eerder verschenen delen met *de Bob Dylan aantekeningen* gelezen te hebben om *Geef de anarchist een sigaret* te kunnen volgen.

Geef de anarchist een sigaret beslaat de periode februari 2015 – april 2016. In deze aantekeningen komen de grote Dylan-momenten uit deze periode, zoals het uitkomen van *The Cutting Edge* en Bob Dylans concerten in Carré, Amsterdam in november 2015, voorbij, maar er is uiteraard ook aandacht voor de kleine momenten, de persoonlijke momenten, zoals het luisteren naar een teruggevonden concertopname uit 2002 of de twijfel over de aanschaf van de zoveelste persing van *Planet Waves*.

De aantekeningen vertellen niet zozeer de geschiedenis van Bob Dylans leven en werk, maar concentreren zich rond de luisteraar. Het is kijken naar een oeuvre vanuit een ander perspectief, vanuit een perspectief dat in de immer groeiende Dylan-bibliotheek te lang onderbelicht is gebleven: het perspectief van de luisteraar. Hierdoor zullen deze aantekeningen punten van herkenning bevatten voor iedere liefhebber van Bob Dylans muziek.

Tom Willems, april 2016

2015

21/02: Tussen de enveloppen met rekeningen op de deurmat ligt een enveloppe waarop in een net handschrift mijn naam en adres is geschreven. In die enveloppe zit een door Gebr. Spanjersberg n.v. uit Rotterdam gedrukte ansichtkaart met de beeltenis van een jonge Bob Dylan in de studio. Op zijn neus staat een zonnebril, een elektrische gitaar hangt aan een band om zijn nek. Op de grond achter hem ligt een akoestische gitaar. De foto lijkt op de foto die op de hoes van de single "Rainy Day Women #12 & 35" is afgedrukt, maar is net even anders. Op de achterkant van de ansichtkaart, in het hokje waar een postzegel geplakt moet worden, staat "Echte Foto nr. 1360". Nergens op de kaart staat de naam van de fotograaf vermeld.

Ik zet de kaart op een plank boven de computer zodat ik er naar kan staren. De tweede cd van *The Basement Tapes Complete* draait. Hagelstenen storten zich tegen de ramen, vallen op de straatstenen en blijven liggen. De achtertuin kleurt wit onder een grijze hemel.

Welke song zou de Dylan op de ansichtkaart spelen?

22/02: Na de hele dag op stap te zijn geweest vouw ik het gebroken lijf uit de auto, zet koffie, draai een sigaret en leg kant 2 van *Bringing It All Back Home* op de draaitafel. "Mr. Tambourine Man", "Gates Of Eden", "It's Alright, Ma (I'm Only Bleeding)" en "It's All Over Now, Baby Blue". Vier nummers, meer is het niet. Het is genoeg voor vandaag. Na het laatste nummer schuif ik de plaat weer in de hoes en ruim ik de koptelefoon op. Pas dan is de dag compleet. Rond. De schoenen zijn dan al een tijdje uit. Het hoofd heeft rust gevonden en kan op het kussen neerstrijken om de slaap te ontvangen.

23/02: Vanavond is niet anders dan gister- of eergisteravond. Ik heb de koptelefoon op mijn oren en luister naar Bob Dylan. Veertigers zijn net kleuters, ze houden van

herhaling, van meer van hetzelfde. Een glas cola binnen handbereik, een brandende sigaret tussen de vingers. Het is bijna een ritueel.

En dus bijna iedere avond de muziek van Bob Dylan, al is het wel iedere keer een ander album. Vanavond is *The Bootleg Series vol. 6 - Live 1964* het album waar ik naar luister.

Ik lach mee met "Talkin' John Birch Paranoid Blues" en trek een ernstig gezicht bij "A Hard Rain's A-Gonna Fall". Ik ben vanavond een modelluisteraar.

Ben ik wel zo'n modelluisteraar? Zijn mijn oren wel geschikt voor die baan?

Meer nog dan aan de woorden die Dylan zegt ter introductie van "Gates Of Eden" blijven mijn oren hangen aan zijn zenuwachtige lachje tijdens die introductie. Dat lachje wordt gevolgd door een minstens net zo'n zenuwachtig lachje uit het publiek.

En dan volgt een van de mooiste, meest ingetogen versies van "Gates Of Eden" die ik ken. Concentratie, articulatie en overgave. Ruim zeven minuten lang.

Ik zou willen dat ik mijn adem zeven minuten kon inhouden.

Moet ik het nog hebben over Dylans masker-grap die na "Gates Of Eden" volgt? Ik doe het niet. Het is een open deur intrappen. Het lijkt soms wel of iedereen die over dit concert schrijft uitvoerig op die grap ingaat.

"It's Alright, Ma (I'm Only Bleeding)" op deze cd is de muzikale wandeling over de scherpe kant van een scheermes. Tientallen keren dreigt Dylan te vallen voor hij na een minuut of zeven zijn balans echt verliest en valt om in één ademtocht weer terug op zijn voeten te springen en verder te gaan alsof er niks gebeurd is.

Dit concert, het is 31 oktober 1964, heeft meer van dit soort momenten. Het is zwalken van groots naar geinig en weer terug naar groots. Ik heb me vaak afgevraagd wat hier aan ten grondslag ligt. Drank? Drugs? Zenuwen? Een combinatie van die drie? Ik weet het waarlijk niet.

Wat ik wel weet is dat ik dit zesde deel van *The Bootleg Series* niet zo vaak draai. De opname op dit album houdt de luisteraar op afstand. Ik luister en hoor welke momenten goed en minder goed zijn, maar bijna nergens heb ik tijdens het luisteren het gevoel in de concertzaal te zitten. Dus ja, ik lach mee tijdens “Talkin’ John Birch Paranoid Blues” en ik kijk serieus wanneer ik “A Hard Rain’s A-Gonna Fall” hoor, maar aanwezig ben ik nauwelijks. Ik ben tijdens het luisteren gewoon thuis.

24/02: Bert van de Kamp in *Oor* #17 van 25 augustus 1990: “*Under The Red Sky* is een van de minst pretentieuze en een van de meest swingende Dylan-albums uit zijn hele loopbaan geworden.”

Kijk, daarom houd ik van de journalist Bert van de Kamp. Niet omdat ik het (in dit geval) met hem eens ben, maar omdat hij tegen de stroom in ongezouten zijn mening in een recensie durft te ventileren.

Ik heb vanavond niet naar *Under The Red Sky*, maar naar *Blonde On Blonde* geluisterd. Na het lezen van de woorden van Van de Kamp heb ik daar toch enigszins spijt van. Ik had naar *Under The Red Sky* moet luisteren. Een heerlijk album dat rammelt en schudt, maar vooral swingt als het swingen moet.

25/02: Vanmiddag heb ik het tijdschrift *Q* gekocht vanwege de recensie van *Shadows In The Night* die in dit blad te vinden is. Die recensie is geïllustreerd met een schitterende recent genomen foto van Bob Dylan tijdens een concert. Van die recensie verwachtte ik niet veel. Recensies in tijdschriften als *Q* zijn meestal meer ergernis dan genot. Maar recensent Robert Levine weet me te verrassen. Hij schrijft: “while you might expect a Dylan album of songs identified with Frank Sinatra to be a total flop or else some kind of mysterious

masterpiece, *Shadows In The Night* is neither. It's a minor work from a major artist."¹

Zo is het. *Shadows In The Night* is een middenmoter in het oeuvre van een groot artiest.

Dezelfde *Q* bevat – tot mijn grote genoegen – een werkelijk schitterende kleurenfoto van Bob Dylan in de steeg achter het Savoy Hotel te Londen met in zijn handen een stuk papier met het woord “Basement” in zwarte letters er op geschreven. Hoewel ik wel vaker foto's heb gezien die gemaakt zijn tijdens het filmen van de openingsscène van de film *Dont Look Back*, kan ik me niet herinneren deze foto eerder gezien te hebben. De foto is gemaakt door de Franse fotograaf Tony Frank die door het tijdschrift *Salut Les Copains* naar Londen was gestuurd om Dylan te fotograferen. Ik heb nooit geweten dat Tony Frank in mei 1965 in Londen was. Waarschijnlijk heb ik in de loop der jaren wel meer foto's van Frank gezien zonder dat ik wist dat hij ze heeft geschoten. Nog even terug naar dat stuk papier dat Bob Dylan in zijn handen heeft. Onder de met zwarte viltstift geschreven letters van het woord “Basement” zijn nog duidelijk de potloodlijntjes te zien die eerst op het papier zijn gezet voor de viltstift ter hand werd genomen. Ook dat heb ik nooit eerder gezien.

Ik wil naar Londen, ik wil op de plek staan waar Dylan staat op deze foto. Achter het Savoy Hotel. Een stuk papier hoef ik niet vast te houden. Ik wil er alleen maar staan, even.

26/02: Ook in Duitsland vindt men iets van *Shadows In The Night*: “Das kratzige Torkeln seiner Live-Vocals gibt es auf *Shadows In The Night* nicht, der Sänger nuschelt nicht, hat für ein paar Songs ein bisschen Kreide gefressen und singt die Melodien ganz aus.”²

¹ Robert Levine – “To be Frank”; *Q* 344, March 2015

² André Boße – “Bob Dylan Shadows In The Night”; *Muzik Express* 03/15

Ik denk dat ik met mijn gebrekkige middelbare-school-Duits begrijp wat er staat en als ik begrijp wat er staat, dan moet ik toch wel even mopperen. Maar omdat ik niet helemaal zeker van mezelf ben, laat ik het mopperen maar even.

27/02: “Met mij. Je raadt nooit waar ik vanmiddag naar geluisterd heb.”

“Nou?”

“*Unhalfbricking* van Fairport Convention. Wel een mooie plaat met drie Dylan-covers. Drie nummers die Dylan zelf nog niet had uitgebracht toen *Unhalfbricking* verscheen.”

“Kende je die plaat nog niet dan?”

“Natuurlijk wel. Man, die plaat hoorde ik voor het eerst toen ik nog niet eens geboren was. Ik had ‘m alleen al heel lang niet meer gehoord.”

“Hoe kun je nou een plaat horen voor je geboorte?”

“Ouders. Mijn vader drukte de koptelefoon tegen de bolle buik van mijn moeder en dan draaide hij *Unhalfbricking* voor mij.”

“Gadverdamme! Waren je ouders hippies?”

“Welnee man. Ze waren gewoon liefhebbers van goede muziek.”

“Nu snap ik ook waarom jij je puberteit hebt overgeslagen.”

28/02: Sinds vanochtend denk ik dat de gemaskerde dame op de achterzijde van de hoes van *Shadows In The Night* Meg White van The White Stripes is. Dat heb ik ook op de weblog en op Facebook gezet.³ Vooral op Facebook zijn er reacties vol twijfel en ongeloof. Dat is mooi. Laat ze maar twijfelen. Laat ze maar zoveel twijfelen dat ze met de naam van een geloofwaardiger kandidaat op de proppen komen.

³ <http://bobdylanin nederland.blogspot.nl/2015/02/wie-is-die-dame-toch.html>

01/03: Vanmiddag vond ik in de zesde boekwinkel die ik in de afgelopen weken bezocht eindelijk de nieuwste dichtbundel van Erik Bindervoet. *Het vuil van de schoonheid* heet die bundel. Dat ik meer dan vijftig kilometer naar die boekwinkel heb gereden maakt me niet uit (en daarna moest ik ook nog weer terug).

Een week of twee geleden las ik op internet een recensie van *Het vuil van de schoonheid*. Bij die recensie stonden fragmenten van “Vrij naar” en in die fragmenten kwam ik Bob Dylan tegen. Ik moest *Het vuil van de schoonheid* hebben al was het alleen maar om na lezing Bindervoet vanwege die mallotige Dylan-fragmenten neer te sabelen.

Vanavond, bij het draaien van *Shades Of Redd* van het Freddie Redd Quintet, heb ik *Het vuil van de schoonheid* gelezen. Tijdens het draaien van Dylan kan ik niet lezen, daarom draai ik jazz.

Het probleem is dat ik nu ik *Het vuil van de schoonheid* heb gelezen niks meer te zeuren of te sabelen heb. Het is gewoon een aardige bundel. Heb ik daar nou al die kilometers voor gereden?

02/03: Na een dag werken blijkt de videoclip van “The Night We Called It A Day” op YouTube te staan. Het is een zwart-wit filmpje vol liefde, lust, intrige en moord. Alsof je naar een film uit de jaren veertig zit te kijken. Al kijkende zie je twee mannen met elkaar praten, maar horen wat ze zeggen lukt niet. Ze praten over een vrouw, zoveel is wel duidelijk. “The Night We Called It A Day” van *Shadows In The Night* is het enige dat de kijker te horen krijgt. Er worden een pistool en een revolver getrokken, er vallen doden en aan het eind van de clip vlucht een van de twee mannen – gespeeld door Dylan - voor de toegesnelde agenten.

Je zou bijna willen dat de clip ook te bekijken zou zijn zonder “The Night We Called It A Day”, maar met de oorspronkelijke dialogen.

03/03: Een nieuwe dag, een nieuwe dichtbundel. *Een dichter in mijn voorgeslacht* van Jan Kal bevat bijna dertig Dylan-gedichten. Het grootste deel van die gedichten bestaat uit niet zozeer vertalingen, maar herdichten van Dylan-songs, alles in de sonnetvorm. De een nog mooier dan de ander. Naast de herdichten zijn er sonnetten over Dylans concerten in Nederland in 2007 en 2011.

Jan Kal heeft al eerder Dylan in sonnetten gegoten, maar nog nooit zo uitvoerig als in *Een dichter in mijn voorgeslacht*. Deze bundel is niet alleen een aanwinst voor de poëzieverzameling, maar ook voor de Dylan-collectie.

04/03: Ik hoef geen muziek te horen om aan Dylan te denken. Maar als ik aan Dylan denk, dan denk ik aan muziek. De muziek die Dylan speelde in Amsterdam in 2007 is de muziek waar ik vandaag aan denk (met dank aan Jan Kal).

Denk ik nu echt aan die muziek of dwing ik mijn gedachten die kant op? Ik stond redelijk dicht bij het podium, zo herinner ik het me, al werd dat genoeg enigszins verpest door de drie concertbezoekers voor mijn neus die voor de drank waren gekomen, niet voor de muziek.

Ik denk dus helemaal niet aan muziek. Ik denk aan de omstandigheden waarin ik die muziek hoorde.

Ook zie ik de hoed die Dylan die avond droeg voor me.

En de man naast mij die het concert probeerde op te nemen.

Het was rond Pasen. April, bijna acht jaar geleden. Ik heb de muziek toen wel gehoord.

05/03: Ik heb vandaag meerdere malen *Blonde On Blonde* gedraaid omdat ik over dit album schrijf. Niet in deze aantekeningen, maar elders. Nadat de vingertoppen beurs waren geworden van het schrijven, heb ik de recente heruitgave van *Million Dollar Bash* van Sid Griffin uitgelezen. De eerste versie van dit boek over *The Basement Tapes* heb ik

in 2007 verslonden, maar de nieuwe, aangevulde versie van *Million Dollar Bash* kon ik maar moeilijk doorkomen. Ben ik zo veranderd sinds 2007 of heeft Griffin zijn boek verprutst met de *updates*?

Tussendoor heb ik van een droomloze slaap genoten en een andere Dylan-liefhebber op de gedichten van Jan Kal geweest.

Heb ik wel alles uit mijn dag gehaald of had er meer Dylan in gezeten?

06/03: Na een vermoeiende werkdag schuif ik zonder over mijn muziekkeuze nagedacht te hebben *Tempest* in de cd-speler en druk op *play*. Bij de eerste tonen valt mijn mond open en blijf ik als bevroren midden in de kamer staan. Ik was op weg naar de keuken om koffie te zetten, maar dat moet wachten. De ongebreidelde vrolijkheid van het intro van “Duquesne Whistle” overvalt me. Met het horen van de vrolijke noten zakt de vermoeidheid uit mijn lijf en voor ik het weet doe ik een paar houterige dansspasjes door de kamer. Mijn kinderen kijken me vreemd aan vanaf de bank. Ze hebben me wel vaker zien dansen, maar blijkbaar nog nooit zo onnozel als vandaag.

Ik beluister *Tempest* tot het eind. Pas dan realiseer ik me dat ik onderweg was om het koffiezetapparaat in werking te zetten.

Bob Dylan laat me mijn behoefte aan koffie vergeten. Daarom luister ik.

07/03: Vandaag begint de boekenweek en dus ga ik naar de lokale boekwinkel. Nou kom ik daar sowieso wel bijna iedere week, maar in de boekenweek is zo'n bezoek extra aantrekkelijk vanwege het boekenweekgeschenk. Ik koop *De dode arm* van Allard Schröder omdat mijn herinnering me zegt dat ik ooit in een recensie las dat Bob Dylan in dit boek voorbij komt. Bij het afrekenen drukt de verkoper mij een

folder van Taschen in de hand. Die is speciaal voor mij bewaard. In die folder staat dat er in juli een boek met de foto's die Daniel Kramer maakte van Bob Dylan uitkomt. Dat boek zit in een cassette en wordt in een oplage van 1965 genummerde en gesigioneerde exemplaren uitgegeven. Verkoopprijs: €500,-

Net als iedere verzamelaar heb ik een budget en het boek van Daniel Kramer valt daar ruimschoots buiten. Ik ben erg blij met mijn folder.

08/03: Op de rommelmarkt bekijk ik als een van de eerste alle kartonnen dozen en kratten met elpees. Op de hele rommelmarkt is slechts één elpee van Bob Dylan te vinden. Een *Greatest Hits* die ik thuis al in de kast heb staan. Later zie ik een jonge jongen naar buiten lopen met die elpee van Bob Dylan onder zijn arm. "Gefeliciteerd," zeg ik tegen hem, "je hebt de enige Dylan-plaat op de hele markt gekocht. Dat heb je goed gedaan." Hij glundert en loopt verder. Ik hoop dat hij onderweg is naar huis om die plaat te beluisteren.

09/03: "Met mij."

"Hoi. Houd het kort."

"Hoezo? Moet je weg of zo?"

"Nee. Ik moet luisteren."

"Luisteren?"

"Ik moet *Street Legal* luisteren."

"Hoe dat zo?"

"Ik heb die plaat al de hele dag in mijn kop zitten. Ik ben net thuis van mijn werk. Ik moet die plaat nu horen anders word ik gek."

"Je hebt toch wel even voor mij?"

"Nee. Ik moet nu echt eerst luisteren. Daarna bel ik jou wel."

"Nou, tot straks dan maar."

"Ja. Straks."

"Raar vind ik het wel..."

“Straks wordt alles duidelijk. Echt waar. Maar nu ga ik echt luisteren.”

“Dan laat ik je maar.”

“Ja. Tot straks.”

10/03: Van de duizenden concertopnamen die van Bob Dylan rondzwerven luister ik vanavond naar “Gates Of Eden” opgenomen op 7 maart 2001 in Osaka, Japan. Ik heb niet zozeer deze opname gevonden, deze opname heeft mij gevonden, zo lijkt het.

Wie denkt dat ik nu ga schrijven dat dit de beste concertopname ooit is, moet ik teleurstellen. Ik wil niet vergelijken, ik wil luisteren. Ik weet niet of dit de beste opname is. Het doet er ook niet toe. Vanavond niet.

Het is een schitterende versie, dat wel. De band speelt strak en daarover doet Dylan zijn ding. Zijn stemgymnastiek. Het deint en Dylan zingt tegen de logica in. Heerlijk.

Ik heb nooit begrepen waar “Gates Of Eden” over gaat. Ik hoef ook niet te weten waar het over gaat. Het gaat om de flitsen, om de verbale speldenprikken die door Dylans manier van zingen voor het voetlicht worden geworpen.

De kunst is om tijdens het luisteren achterover te leunen, niet te willen weten, alleen te ondergaan. Bob Dylan vertelt je wel waar het vanavond over gaat.

Vanavond gaat het over het verlangen naar Eden en de blindheid voor het heden die door dat verlangen ontstaat. Zo iets. Morgen kan dat weer anders zijn.

Morgen doet er vanavond niet toe.

Na zes minuten en veertig seconden stopt de opname net zo abrupt als ‘ie begonnen is. En met het stoppen van de opname verdwijnen de beelden die de muziek net nog opriepen. Zo hoort het ook. Het duurt zolang het duurt. Daarna is het weg. Op een andere vanavond kan het opnieuw gevonden worden wanneer de oren open gaan.

11/03: In de vroege jaren zeventig startte platenmaatschappij Columbia een experimenteel programma genaamd *Playback*. Voor \$3.00 kregen klanten minimaal tien keer per jaar een single met enkele nummers er op die of net door Columbia uitgebracht waren, of voor een release overwogen werden. De ontvangers van die singles konden Columbia dan feedback geven over het release-programma.

In 1972 verscheen een aflevering van *Playback* (Columbia AS 31) met "I Ain't Got No Home" door Bob Dylan en The Band. Deze opname was afkomstig van de elpee *Tribute To Woody Guthrie vol. 1*. Dit is de enige aflevering van *Playback* ooit verschenen waarop Bob Dylan te horen is.

Die aflevering van *Playback* met "I Ain't Got No Home" is inmiddels vooral een verzamelaarsobject.

Ik kon mijn geluk ook niet op toen ik een jaar of zeven, acht geleden een exemplaar van *Playback* via eBay van een Engelse handelaar kocht voor een bedrag dat mij aanstond. Het probleem was dat ik die single wel betaald heb, dat de handelaar de single wel op de post heeft gedaan, maar dat die single nooit bij mij aangekomen is.

Waar is die single gebleven?

Twee jaar later overkwam mij, verdomd als het niet waar is, precies hetzelfde. Weer een *Playback* gekocht via eBay en weer bereikte die single niet mijn brievenbus.

Ik heb het toen maar opgegeven. Nooit meer naar een exemplaar van *Playback* gezocht, er van uitgaande dat er een soort vloek op die release rust.

Een week of twee geleden werd me een exemplaar van *Playback* aangeboden, zomaar uit het niets. Ik heb getwijfeld, maar voor die paar euro toch het risico genomen. En geloof het of niet, weer dreigde het fout te gaan. Overgemaakt geld dat aanvankelijk niet leek aan te komen, een handelaar die weinig van zich liet horen en de posterijen die er buitensporig lang over deden om de single van daar naar hier

te brengen. Maar uiteindelijk is het gelukt. *Playback* ligt nu naast me. De vloek is bezworen.

12/03: Ik ben een stoute jongen. Ik heb nog stapels ongelezen boeken liggen en toch heb ik vandaag weer een boek gekocht. Ik kon het niet laten. Het is een boek van Joseph Conrad, de auteur die op de hoes van Bob Dylans album *Desire* staat afgebeeld. Geef me straf, scheld me uit. Het zal niet helpen. Ik ben verslaafd aan boeken kopen.

13/03: Deze zomer komt Bob Dylan naar Europa voor een aantal concerten. Er zijn al geruchten over concerten in Duitsland, Zwitserland en Italië, maar nog niks over een eventueel concert in Nederland. Iets in mij zegt dat Bob Dylan niet deze zomer naar Nederland komt. Ik verwacht op z'n vroegst in het najaar een Dylan-concert in Nederland. Duimen doe ik wel. Ik wil Bob Dylan best in de zomer een concert zien geven (als het maar niet op een festival is).

14/03: Na bijna tweehonderd kilometer rijden sta ik op de rand tussen strand en zee. Wanneer ik in een rechte lijn had gereden was ik er sneller geweest. Ik heb omgereden om wat Bob Dylan aantekeningen af te geven. Terwijl 'mevrouw Tom' schelpen zoekt en de kinderen een halve laars diep in de Noordzee staan, staar ik over het water. Het maakt niet uit dat mijn huis aan de andere kant van het land staat, hier ben ik thuis. Terwijl de wind door mijn jas snijdt en de zandkorrels door diezelfde wind tegen mijn rug geblazen worden, denk ik aan "Girl From The North Country". Het is goed zo, ik ben weer even thuis geweest. Straks stap ik weer in de auto om naar huis te rijden.

15/03: Robert Hilburn in zijn biografie van Johnny Cash over de ontmoeting tussen Cash en Bob Dylan tijdens het Newport Folk Festival van 1964: "Cash's chief memory of the post-

show activities was a gathering in a hotel room with Dylan and Joan Baez, who were so happy they 'where jumping on the bed like little kids.' They traded songs for hours. At one point, Baez turned on a tape recorder and Dylan played two songs for Cash, 'It Ain't Me, Babe' and 'Mama, You've Been on My Mind.' In return, Cash gave Dylan a guitar."⁴

Tussen augustus en december 1964 nam Johnny Cash de nummers voor het album *Orange Blossom Special* op. Het album verscheen in februari 1965 en bevat de Cash-versies van "It Ain't Me, Babe", "Mama, You've Been On My Mind" en "Don't Think Twice, It's All Right".

Ik neem aan dat Johnny Cash zijn versies van "It Ain't Me, Babe" en "Mama, You've Been On My Mind" baseerde op de tape die tijdens het Newport Folk Festival in een hotelkamer werd gemaakt. Wat zou ik graag die hotel-tape horen.

O, voor ik het vergeet: *Orange Blossom Special* is een schitterend album. Een aanrader.

16/03: Na een dag werken kom ik fysiek gebroken thuis. De geest wil nog wel, het lijf niet meer. De pijn giert door mijn botten. 'Mevrouw Tom' zet eerst een maaltijd, daarna koffie op tafel. Ik doe niks meer. Althans, niks dat ik niet vanuit mijn luie stoel kan regelen. Ik draai "She's Your Lover Now", een *Blonde On Blonde*-outtake. Al is het alleen om Bob Dylan die regel over hoe pijn het beste in mensen bovenbrengt te horen zingen. Ik luister veel te weinig naar "She's Your Lover Now" en voel me daar op een verwrongen manier schuldig over. Ik zit raar in elkaar.

17/03: "Geef de anarchist een sigaret." Bob Dylan sprak dat zinnetje ooit op camera uit. Het is te zien in *Dont Look Back*. Dat zinnetje zweeft al de hele dag in mijn hoofd. Dat is vreemd. Ik rook wel, maar ik ben geen anarchist. In dat

⁴ Robert Hilburn – *Johnny Cash; The Life*, Phoenix, Londen, 2014; blz. 262

opzicht lijkt ik op Dylan: een rokende niet-anarchist. Het bekt wel lekker weg: “Geef de anarchist een sigaret.”

Ik ben niet de enige die wel eens aan dat zinnetje denkt. De band Chumbawamba bracht in 1994 het album *Anarchy* uit. Het eerste nummer van dat album draagt de titel “Give The Anarchist A Cigarette”. Volgens Wikipedia gaat dat nummer over Bob Dylan.⁵ Ik heb een klein stukje van dat nummer van Chumbawamba geluisterd. In mijn oren is het niet meer dan een bak herrie.

18/03: “Mag ‘ie alsjeblieft wat zachter!”

“Maar dit is Dylan. ‘Series Of Dreams’! Dit moet je hard draaien.”

“Dan ga je maar in een hutje op de hei wonen.”

“Hoezo? Vind je het niet mooi?”

“Jawel, maar zó hard hoeft toch niet. Denk eens aan de burenen.”

“De burenen, de burenen...”

“Je zet ‘m nu zachter!”

“Oké, oké, rustig maar!”

“Waarom zet je ‘m nou uit?”

“Niks!”

“Wat is er nou?”

“Niks zei ik toch!”

“Er is wel wat, dat zie ik toch.”

“Zacht klinkt dit toch niet.”

“Dan zet je ‘m wel hard...”

“Nu hoeft ‘t al niet meer!”

“Dan niet... Chagrijn.”

19/03: Nadat een jongeman uit de nieuwe generatie Dylan-liefhebbers mij vol enthousiasme mailt over *Nashville Skyline*,

⁵ Gezien online 17 maart 2015:

http://en.wikipedia.org/wiki/Anarchy_%28Chumbawamba_album%29

waag ik me sinds lange tijd weer eens aan Bob Dylans enige echte country-plaat. Ja, het is een goede plaat. Een beetje kort, dat wel. Het is wel een goed moment om weer eens naar *Nashville Skyline* te luisteren. Ik heb in de afgelopen dagen in de door Robert Hilburn geschreven biografie van Johnny Cash gelezen. Een goed boek. Ik heb het bijna uit. Over de sessie waarbij Johnny Cash en Bob Dylan “Girl From The North Country” opnamen – het openingsnummer van *Nashville Skyline* – schrijft Hilburn wel, maar niet uitvoerig. Dat maakt Hilburns *Johnny Cash; The Life* niet minder goed. Is *Nashville Skyline* wel zo kort? Het is me toch gelukt om binnen de draaitijd van dit album in mijn eentje de afwas te doen, koffie te zetten, zoonlief aan te sporen nou eens met zijn huiswerk te beginnen, een sigaret te draaien en op te roken. Het valt dus wel mee met de korte speeltijd van dit album.

20/03: Vanochtend schoof langzaam de maan tussen de aarde en de zon. Een zonsverduistering of eclips. Dat begon rond half tien. Om zeven minuten over half elf was de maan bijna volledig voor de zon geschoven, maar door het dikke wolkendek heb ik niks van die zonsverduistering kunnen zien. Om zeven minuten over half elf dacht ik wel even aan de eerst regels van Bob Dylans “It Alright, Ma (I’m Only Bleeding)”. Bob Dylan maakt het nog bonter. In die regels van “It’s Alright, Ma (I’m Only Bleeding)” wordt het zicht op zowel de zon als de maan ontnomen door de ballon van een kind.

De volgende zonsverduistering die ik vanuit mijn achtertuin kan zien is – als ik me goed herinner – in 2026. Of er moet voor die tijd nog een kind met een enorme ballon voorbij komen.

21/03: Met de laatste paar euro’s van de huidige salarismaand rijd ik naar de platenzaak waar ik een Canadese

persing van *John Wesley Harding* op de gok koop. Bij thuiskomst blijk ik al een bijna identiek exemplaar te bezitten. Wanneer ik de nadruk op het woord 'bijna' leg ben ik tevreden met mijn aankoop.

In de roman *De dode arm* van Allard Schröder lees ik: "Bob Dylan zong 'Forever Young'. Coldersteen stopte de oren dicht, hij kon slecht tegen Bob Dylan."⁶ In *De dode arm* is het 1971 wanneer Bob Dylan "Forever Young" zingt. In de echte wereld is dit niet mogelijk aangezien Bob Dylan in 1971 "Forever Young" nog niet geschreven had.

En verder? Verder is het morgen vijftig jaar geleden dat *Bringing It All Back Home* verscheen. Een feitje dat maar door mijn kop blijft spoken.

22/03: Het is vandaag precies vijftig jaar geleden dat het album *Bringing It All Back Home* in Amerika verscheen. De Nederlandse mono-persing, onder de titel *Subterranean Homesick Blues*, volgde enkele maanden later. De Nederlandse stereo-persing kwam pas in 1967 uit. Voor mij is dat allemaal wijsheid achteraf. Ik heb het niet meegemaakt. Ik ben van 1973.

Ik hoorde *Bringing It All Back Home* voor het eerst in het begin van de jaren negentig, op mijn studentenkamer. Wat ik me van die eerste keer luisteren vooral herinner is de impact van de vier songs op kant 2 van die elpee. Ik heb me dagenlang opgesloten, levend op droog brood en water, luisterend naar "Mr. Tambourine Man", "Gates Of Eden", "It's Alright, Ma (I'm Only Bleeding)" en "It's All Over Now, Baby Blue".

Pas na het beëindigen van die zelfverkozen opsluiting durfde ik die elpee weer van de draaitafel te tillen en om te draaien om te ontdekken dat kant 1 van *Bringing It All Back Home* ook fascinerend is.

⁶ Allard Schröder – *De dode arm*; De Bezige Bij, Amsterdam, 2013; blz. 102

Ik ben in die dagen enkele kilo's kwijtgeraakt, maar ook veel rijker geworden.

Ter nagedachtenis aan de eigenwijze drol die ik toen was draai ik vandaag *Bringing It All Back Home*. Ik eet er nasi bij en drink bier.

25/03: *Als een zwerfkei* gaat de door Kees 't Hart en John Schoorl samengestelde bloemlezing vol Dylan-gedichten heten. In juni verschijnt dat boek. Ik hoop dat ik nog op tijd ben met mijn bijdrage.

Bob Dylan is top

hij heb een stem met een kraak

die me steeds weer raak

daarom zeg ik hardop

Bob Dylan is top

sapperdeflop

26/03: Geluk moet je koesteren. In de kringloopwinkel waar ik voor het laatst ruim een jaar geleden was, kies ik vrij willekeurig een van de twaalf kratten vol elpees uit om door te spitten. De man naast mij trekt uit zijn krat de ene na de andere elpee van BZN en James Last, afgewisseld met exemplaren van *Alle 13 Goed*. In mijn krat vind ik – naast veel andere mooie elpees - *Lotte Leyna Singt Kurt Weill*. Dit is een van de platen die afgebeeld staat op de hoes van *Bringing It All Back Home*. Dolblij ben ik met mijn vondst, vooral bij het afrekenen. Vijftig cent moet ik voor *Lotte Leyna Singt Kurt Weill* betalen, meer niet.

27/03: “Wat klink je mat. Is er wat?”

“Ik ben moe.”

“Te hard gewerkt?”

“Ook, maar vooral te veel aan mijn kop.”

“Doe je een beetje rustig aan dan.”

“Doe ik. Ik ga naar huis, trek een flesje bier open, zet *Nashville Skyline* op en verder doe ik niks meer.”

“Verstandig. En hoe nu verder?”

“Komt wel goed. Een goede nacht slapen doet wonderen.”

“Doe nou maar rustig.”

“Doe ik.”

“...”

“Echt.”

28/03: Avond, ik draai achtereenvolgens *John Wesley Harding* en *Desire*. Terwijl de muziek de kamer vult, lees ik wat in *Watchmen*, een dik boek met *reprints* van twaalf comics. Volgens het colofon voor in het boek bevat het verhaal citaten uit Bob Dylans “Desolation Row” en “All Along The Watchtower”.

Overall waar ik vandaag kijk is Bob Dylan.

Van *Watchmen* is een film gemaakt (2009). In die film is Dylans “The Times They Are A-Changin'” te horen. Het is een raadsel waarom ik dit weet, ik heb die film nog nooit gezien.

31/03: Jan de Rooij in *Pep* nr. 46 (12 november 1971) in een stuk over Leon Russell: “De geruchten dat Russell gaat samenwerken met Bob Dylan kunnen we niet bevestigen. Wel heeft hij ‘Watching The River Flow’, de laatste single van Dylan, geschreven.”

Jan de Rooij vergist zich hier natuurlijk, niet Leon Russell, maar Bob Dylan schreef “Watching The River Flow”. Een foutje, kan iedereen gebeuren.

Gelukkig is daar Jacob de Jong die in een ingezonden brief in *Pep* nr. 3 (15 januari 1972) het foutje van De Rooij recht zet. Hij schrijft: “Ook heeft Leon [Russell] het liedje ‘Watching The River Flow’ van Bob Dylan niet geschreven. Dat is van Dylan zelf.” Daarmee lijkt de kous af, het foutje van De Rooij is rechtgezet, ware het niet dat de redactie van *Pep* denkt op

de ingezonden brief van Jacob de Jong te moeten reageren. De laatste zin van die reactie: "Trouwens, de door Dylan gezongen compositie 'Watching The River Flow' is wel degelijk door Russell geschreven."

En daarmee wordt het toch nog pijnlijk.

01/04: Het boek *Liefde en ander leed* van Frits Abrahams bevat columns die eerder in *NRC Handelsblad* gepubliceerd werden. In een van die columns schrijft Abrahams over de muziek van singer-songwriter Mary Gauthier: "Vergelijkingen zijn altijd gevaarlijk, maar het deed mij nog het meest denken aan het vroege werk van Bob Dylan."⁷

Opmerkelijk is dit niet. Wie de Nederlandse media volgt komt minstens een keer per week een bericht tegen waarin het werk van een singer-songwriter wordt vergeleken met het werk van Bob Dylan. De naam Mary Gauthier zegt me zo niks en Abrahams weet me met zijn column niet te overtuigen dat daar verandering in komt. Tot ik verder lees.

De column eindigt met een citaat uit het refrein van "I Drink" van Mary Gauthier. Met het lezen van dat refrein beginnen de woorden gelijk te zingen in mijn hoofd. Dit ken ik. Het is schitterend. Ik moet het in mei 2006 gehoord hebben. Bob Dylan draaide het in de derde aflevering van *Theme Time Radio Hour*.

Bob Dylan heeft nogal wat verschillende nummers gedraaid in de honderd afleveringen van zijn radioshow. Ik heb ze allemaal gehoord, maar het overgrote deel ben ik al weer vergeten. "I Drink" van Mary Gauthier niet. Dat nummer is me bijgebleven.

Mocht je het nog niet kennen, zoek het op.

02/04: "Wat heb jij dan op staan?"

"Bob Dylan's Greatest Hits."

⁷ Frits Abrahams – *Liefde en ander leed*; Prometheus / NRC Handelsblad, Amsterdam / Rotterdam, 2002; blz. 76

“Mmm... Vreemd.”

“Wat is vreemd?”

“Eerst ‘Rainy Day Women #12 & 35’ en daarna ‘Blowin’ In The Wind’.”

“Wat is daar vreemd aan?”

“Nou, het zijn beide op zich prima nummers, maar de combinatie werkt niet. Ik snap niet dat ze die nummers achter elkaar op deze plaat hebben gezet.”

“Nu je ’t zegt, het klinkt inderdaad wat vreemd. Alsof er twee werelden tegen elkaar aan zijn gesmeten. Als je ze zo achter elkaar hoort is het net of ’t twee verschillende artiesten zijn.”

“Precies. En toch is ’t allebei Dylan. Hoeveel jaar zit er nou eigenlijk tussen die twee opnamen? Een jaar of drie, denk ik. Dat is niks, drie jaar.”

“Maar drie jaar inderdaad. Krankjorum als je er over nadenkt.”

“Misschien moeten we maar niet denken.”

“Misschien niet, nee.”

03/04: Eind deze maand is het al weer zes jaar geleden dat *Together Through Life* verscheen. Dat ik daar nu aan denk komt omdat ik dat album op heb staan. Ze vaak draai ik *Together Through Life* niet. Vreemd eigenlijk, ik vind het namelijk wel een goed album. Tijdens het draaien van *Together Through Life* denk ik altijd aan drie dingen:

1. De foto op de hoes van dit album schijnt ook op de cover van een boek van een van Dylans favoriete auteurs te staan. Het probleem is dat de naam van de auteur en de titel van het boek me ontschoten zijn;

2. Barack Obama tijdens “I Feel A Change Comin’ On”;

3. Bob Dylans duivelse lachje in “My Wife’s Home Town”.

Sinds vanavond weet ik dat het goed bier drinken is tijdens het luisteren naar dit album. Nooit veel, één biertje vind ik wel genoeg.

05/04: De schoonheid van Bob Dylans muziek heeft mijn oren verpest voor veel andere muziek. Zo hoorde ik vanmiddag het album *Heaven Help The Fool* van Bob Weir. Ik vond er geen klap aan. Ik kan me voorstellen dat ik, wanneer ik Dylans muziek nooit gehoord had, tot op zekere hoogte best waardering had kunnen opbrengen voor *Heaven Help The Fool*, maar nu lukt me dat niet. Bob Dylan legt de lat hoog. De ironie wil dat ik dankzij Dylans samenwerking met Grateful Dead geïnteresseerd ben geraakt in de muziek van deze band en in het verlengde daarvan in de soloalbums van leden van deze band, zoals *Heaven Help The Fool* van Bob Weir.

Misschien ben ik wel *the fool*, de gek die geholpen moet worden.

06/04: Op een vlooiemarkt betaal ik één euro voor de dvd *The Royal Tenenbaums* omdat iets in mij zegt dat ik ooit ergens gelezen heb dat Bob Dylans “Wigwam” in deze film te horen is. Bij het bekijken van *The Royal Tenenbaums* blijkt niet alleen “Wigwam” voorbij te komen, maar ook enkele seconden muziek van het album *Pat Garrett & Billy The Kid*. Dat is wat vreemd, het album *Pat Garrett & Billy The Kid* bevat immers uitsluitend door Dylan voor een andere film gecomponeerde muziek. Dat het vreemd is past dan ook wel weer. *The Royal Tenenbaums* is een vreemde, maar daarom niet minder aangename film.

07/04: Deze aantekening begint met de drie pallets die ‘mevrouw Tom’ heeft meegenomen en naast de voordeur heeft gezet. Over een paar dagen gaat ze het hout waar de pallets van gemaakt zijn gebruiken om een tuinbank te repareren.

Wij zijn chaotische mensen vol wilde plannen.

Het is al laat wanneer we thuis zijn en er moeten nog tientallen dingen gebeuren voor de kinderen naar bed gaan, waaronder eten.

Het is half negen geweest wanneer alles eindelijk is gedaan en 'mevrouw Tom' en ik beiden in een stoel wegzakken om aan de rust die een avond zou moeten bieden te beginnen. Dan gaat de deurbel.

Voor de deur staat een jongedame in een jas met een logo en een verkoopopleiding op zak. Ze zal geleerd hebben eerst contact te maken met de potentiële klant voor ze het verkooppraatje waarvoor ze gekomen is af te draaien en dus zegt ze: "Goh, pallets. Da's ook toevallig. Ik ben mijn keuken aan het verbouwen met pallethout."

Ik geloof er geen reet van. Ze lult maar wat. Volgens mij heeft ze niet eens een keuken.

Ik wil geen liegende vrouwen aan mijn deur. Ik wil niet overstappen van energieleverancier. Ik wil rust en dus wimpel ik haar af.

"Ja, ik betaal graag te veel," hoor ik mezelf zeggen om vervolgens de deur te sluiten.

Om herhaling te voorkomen druk ik de koptelefoon op mijn hoofd, leg ik *Shot Of Love* op de draaitafel en draai ik het volume open. Laat ze maar drukken op de deurbel, ik zal het niet meer horen.

Ik moet over *Shot Of Love* schrijven. Niet zomaar een stuk of wat regels, maar meer. Misschien wel een boek.

Ik moet schrijven over de matige reputatie van dit album, de verschillende versies van *Shot Of Love*. De hoes. De langdurige ontstaansgeschiedenis. De overgangperiode in Dylans carrière waar dit album de weerslag van is. Ik moet schrijven over "Property Of Jesus" en hoe anders ik dit nummer nu hoor dan een jaar geleden. Ik moet schrijven over de mondharmonica in "In The Summertime".

Maar eerst moet ik mijn boek over *Blonde On Blonde* nog 'eventjes' afmaken.

En ik verlangde nog wel naar rust.

Maar wat is rust?

We zijn chaotische mensen vol wilde plannen, maar daarom niet minder gelukkig. Wel druk, altijd. Zelfs in de rust.

08/04: “Hé, met mij. Ik heb een vraag voor jou.”

“Zeg ’t maar.”

“Wat heeft een Dylan-liefhebber die alles al heeft nog nodig?”

“Tijd.”

“Tijd?”

“Ja, tijd om alles te beluisteren.”

“Nog iets anders?”

“Nee, ik denk het niet. Hoezo?”

“Ik moet nog een cadeau kopen voor een Dylan-liefhebber. Ik hoopte dat jij nog een goed idee had, maar tijd kan ik niet voor ‘m kopen.”

“Mmm... Tsja, da’s lastig.... Even denken... O! Ik weet ‘t! Koop een pak koffie!”

“Koffie?”

“Koffie ja. Koffie verjaagt de slaap, als je er maar genoeg van drinkt.”

“Oké koffie dus. Ik moet dus koffie voor je verjaardag kopen.”

“Is het voor mij?”

“Ja, wat dacht jij dan?”

“Uhm, ik wil niet lullig doen, maar ik lust geen koffie.”

09/04: De eerste week na het verschijnen van *Shadows In The Night* heb ik dat album veelvuldig gedraaid, maar wat ik hoorde kon mij niet echt bekoren. Na die week heb ik *Shadows In The Night* weggelegd, ik moest even afstand nemen. Tot vanmiddag, ruim twee maanden na de release van *Shadows In The Night*. Vanmiddag heb ik het album voor het eerst in lange tijd weer gedraaid. Ik heb niet eens bewust geluisterd, maar de plaat als achtergrondmuziek gebruikt. Op die manier kon ik toch nog enigszins mijn afstand bewaren.

Ik durfde het nog niet aan om echt opnieuw in dit album te duiken, bang dat 't me weer zou tegenvallen.

Nu ik heb gemerkt dat *Shadows In The Night* als achtergrondmuziek niet werkt, voel ik meer en meer de behoefte groeien om het album nog eens goed te beluisteren, alleen vandaag nog niet. Ik moet vandaag nog even mijn afstand bewaren.

10/04: Setlist 10 april, Atlantic City, Dylans eerste concert van 2015:

Things Have Changed / She Belongs To Me / Beyond Here Lies Nothin' / Workingman's Blues #2 / Duquesne Whistle / Waiting For You / Pay In Blood / Tangled Up In Blue / Love Sick // [intermission] // High Water (For Charley Patton) / Simple Twist Of Fate / Early Roman Kings / Forgetful Heart / Spirit On The Water / Scarlet Town / Soon After Midnight / Long And Wasted Years // [encores] // Blowin' In The Wind / Stay With Me

11/04: Ik ben weer thuis na mijn bezoek aan de grote platenbeurs in U. Ik ben volledig afgedraaid. Het is zo erg dat ik niet eens meer de puf heb om de tassen vol aankopen uit te pakken. Een stapel Spaanse Dylan-boeken, een handvol in Zuid Afrika gemaakte Dylan-cd's en vele kilo's aan Dylan-vinyl. Er is zoveel moois bijgekomen, dat ik van gekkigheid niet zou weten waar te beginnen. Morgen hoop ik de rust in mijn kop terug te hebben zodat ik kan beginnen met het uitpakken van de tassen. Vandaag doe ik niks meer.

Setlist 11 april, Baltimore:

Things Have Changed / She Belongs To Me / Beyond Here Lies Nothin' / Workingman's Blues #2 / Duquesne Whistle / Waiting For You / Pay In Blood / Tangled Up In Blue / Love Sick // [intermission] // High Water (For Charley Patton) / Simple Twist Of Fate / Early Roman Kings / Forgetful Heart /

Spirit On The Water / Scarlet Town / Soon After Midnight /
Long And Wasted Years // [encores] // Blowin' In The Wind
/ Stay With Me

12/04: Vanochtend om half zeven opgestaan. Niet uit een behoefte om voor dag en dauw de dag te beginnen, maar simpelweg omdat ik niet meer kon slapen. De tassen vol beursaankopen zijn nog niet uitgepakt, wel heb ik er elpees even uitgehaald om te draaien, te beginnen met een Engelse mono-persing van *The Freewheelin' Bob Dylan*. Daarna volgden een Braziliaanse promopersing van *Down In The Groove*, een Nederlandse herpersing met rode labels op Columbia van *Before The Flood*, een Zuid Afrikaanse persing van *Blood On The Tracks*, de promo-cd *Forever Young* en – wederom op cd – *John Wesley Harding*.

Na het beëindigen van *John Wesley Harding* - de lunch had ik inmiddels al achter de kiezen – was het tijd voor een middagdutje.

Vanavond ga ik weer verder luisteren. Het zal nog wel een paar dagen duren voor ik alle aankopen gehoord heb.

Je zult mij niet horen klagen.

Setlist 12 april, Richmond:

Things Have Changed / She Belongs To Me / Beyond Here
Lies Nothin' / Workingman's Blues #2 / Duquesne Whistle /
Waiting For You / Pay In Blood / Tangled Up In Blue / Love
Sick // [intermission] // High Water (For Charley Patton) /
Simple Twist Of Fate / Early Roman Kings / Forgetful Heart /
Spirit On The Water / Scarlet Town / Soon After Midnight /
Long And Wasted Years // [encores] // Blowin' In The Wind
/ Stay With Me

13/04: Wat is geluk? Voor de een is het misschien een pijp kaneel, voor de ander onbezorgd op een terras kunnen zitten. Voor mij, vanavond, is het voor het eerst luisteren naar een